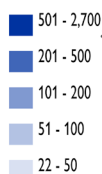

2022 REPORT | Sběr dat: 15. června - 30. prosince 2022

SHROMÁŽDĚNÁ DATA:

Surveys

4 284
RESPONDENTŮ

82%
Ženy

18%
Muži

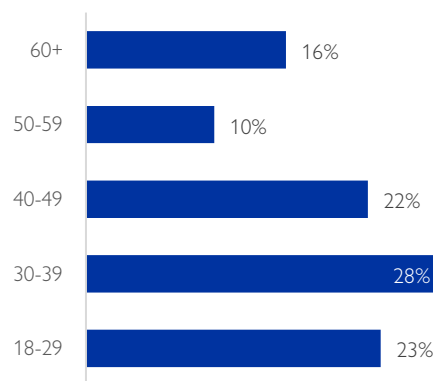
Válka na Ukrajině, která začala 24. února 2022, vyvolala bezprecedentní humanitární krizi a způsobila rozsáhlé vysídlení jak v rámci samotné Ukrajiny, tak do sousedních zemích. Ke konci prosince bylo v Česku podle orgánů státní správy registrováno 433 071 uprchlíků z Ukrajiny, včetně občanů třetích zemí (TCN), kteří požádali o dočasnou ochranu*. Tato zpráva vychází z průzkumu o situaci, potřebách a záměrech uprchlíků, který v polovině června 2022 zahájila IOM v rámci Displacement Tracking Matrix (DTM). Představuje analýzu založenou na 4 284 rozhovorech, shromážděných mezi 15. červnem a 30. prosincem 2022 v 58 obcích ve všech 13 krajích (regionech) v Česku, včetně Prahy. Upozorňujeme, že se nejedná o reprezentativní vzorek a výsledky je třeba interpretovat jako orientační. Vnitřní konzistence v rámci údajů naznačuje, že zjištění současného rámce výběru vzorku mají praktickou hodnotu. Podrobný popis metodiky naleznete na poslední straně.

* Viz: [Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině - archiv - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvr.cz\)](#)

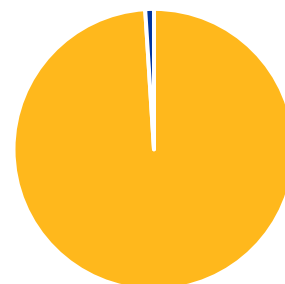
KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ

- Zaměstnanost respondentů se v průběhu času a zatímco v prvních dvou měsících sběru dat činil **podíl respondentů, kteří byli zaměstnaní nebo pracovali formou brigád apod**, 24 %, v posledních dvou měsících se jejich podíl zvýšil o více než 10 procentních bodů, neboť v listopadu činil 36 % a v prosinci 33 %.
- Většina **respondentů potřebuje před vstupem na trh práce čas**. Průměrná doba, kterou respondenti strávili v Česku, je 122 dní. Průměrný počet dní strávených v Česku v případě těch, kteří byli v době šetření zaměstnaní, samostatně výdělečně činní nebo denně pracující, činil 151 dní.
- Celkem 65 % respondentů uvedlo, že **se chce vrátit** na Ukrajinu. Tento počet se zvýšil z 32 procent v červnu na 68 procent v prosinci.
- **Hlavními zmiňovanými potřebami za** celé období sběru dat, byly finanční podpora (77 %), zaměstnání/práce (61 %), jazykové kurzy (57 %), zdravotní služby (53 %) a léky (44 %).
- **Sledování vývoje potřeb v čase** odhalilo určité nuance. Podíl respondentů uvádějících potřebu finanční podpory byl v červnu 81 %, v prosinci se ale snížil na 60 %.
- Naopak potřeba **zdravotních služeb** byla zpočátku, kdy ji uvedlo "pouze" 33 procenta respondentů, na relativně nízké úrovni, postupem času se ale zvýšila a v prosinci vzrostla více než dvojnásobně na 68 procent.
- Celkem 37 % respondentů uvedlo, že nemá **prostředky nebo příjmy na pokrytí životních nákladů**. Ve 22 procentech případů se respondenti spoléhali pouze na peníze od úřadů.

Graf 1: Věk respondentů

Graf 2: Státní příslušnost respondentů

■ Ukrajinstí uprchlíci ■ TCNs

PROFIL RESPONDENTŮ

76 % je ve skupině
24 % je v Česku
samo

5,963
dospělí
členové
domácnosti

3,203
dětské členové
domácnosti

1,093
starší členové
domácnosti

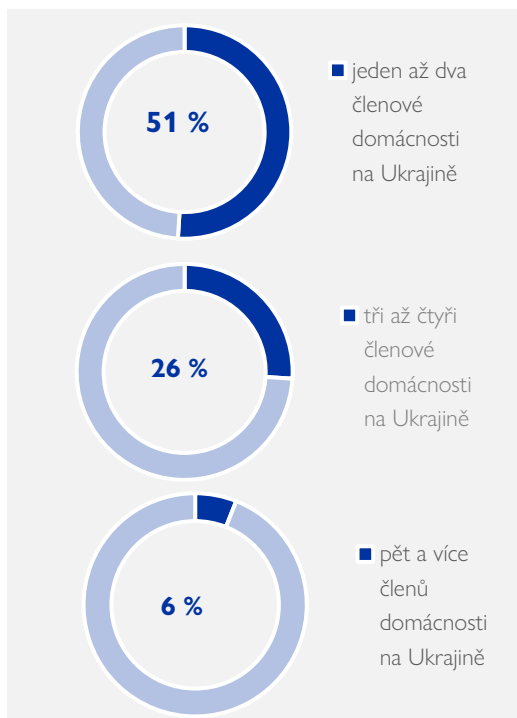
PROFIL TĚCH, KTEŘÍ JSOU V ČESKU SAMI

Ve 27 % případů byli respondenti, kteří cestovali sami, svobodné ženy ve věku 18 až 29 let, v 6 % případů se jednalo buď o svobodné ženy ve věku 29 až 39 let, vdané ženy stejné věkové skupiny, nebo svobodné muže ve věku 18 až 29 let. Jiné kombinace pohlaví a věku byly méně časté (5 % a méně).

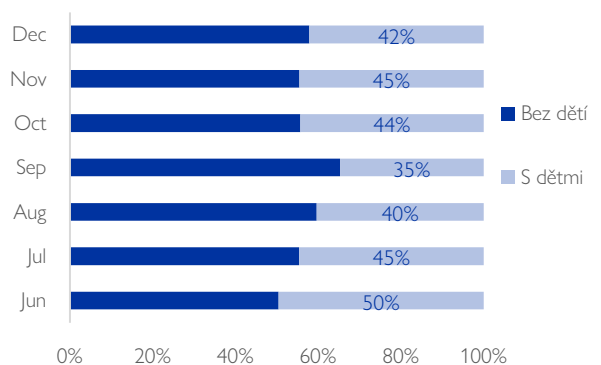
DĚTI RESPONDENTŮ

Čtyřicet tři procent respondentů uvedlo, že má děti, a tento počet se v průběhu času výrazně nezměnil. Téměř všichni (93 %) deklarovali, že jejich děti jsou v Česku s nimi, pět procent uvedlo, že jejich děti jsou stále na Ukrajině, dvě procenta, že jsou v zamýšlené cílové zemi a méně než jedno procento uvedlo, že jsou někde jinde.

Graf 4: Respondenti, jejichž členové domácnosti zůstali na Ukrajině

Graf 3: Respondenti bezdětní/s dětmi, v čase (%)

SLOŽENÍ DOMÁCNOSTÍ

Většina respondentů (82 %) byla v důsledku války a odchodu z Ukrajiny odloučena od alespoň jednoho člena své nejbližší rodiny. Ve většině případů byl počet rodinných příslušníků, od kterých byli odloučeni, jeden až dva (51 % případů), tři až čtyři (26 %) a pět a více (6 %).

Co se týče složení domácností/skupin v Česku, 36 % domácností/skupin tvořili 2 členové, 33 % 3 členové, 18 % 4 členové, 8 % 5 členů a 3 % 6 členů. Jedno procento (dvacet rodin) bylo složeno ze sedmi členů a objevily se i rodiny zastoupené méně než jedním procentem, složené z více než sedmi členů.

OSOBY SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI

Přibližně 37 % osob, kteří nebyli v době rozhovoru v Česku sami, mělo ve své domácnosti v Česku alespoň jednu osobu s vážným zdravotním stavem nebo speciálními potřebami. Celkem 33 procent respondentů mělo ve své domácnosti alespoň jednu osobu s chronickým onemocněním a 31 procent osobu, která pociťovala úzkost, obavy nebo depresi, 2 procenta měla ve své domácnosti někoho se zraněním (celkový počet zraněných osob byl 70), 3 procenta respondentů měla ve své domácnosti ženu, která byla buď těhotná, nebo kojila.

EKONOMICKÝ STATUS, ZAMĚSTNÁNÍ A KVALIFIKACE

ZAMĚSTNÁNÍ

Většina uprchlíků potřebuje čas, aby se usadila, než vstoupí na trh práce. Průměrná doba, kterou respondenti strávili v Česku v okamžiku rozhovoru, byla u těch, kteří přišli v roce 2022, 122 dní. Počet dní strávených v Česku byl vyšší než průměr v případě těch, kteří byli zaměstnaní, samostatně výdělečně činní nebo denně pracující (151 dní), a nižší než v případě respondentů, kteří byli nezaměstnaní a hledali práci (103 dní).

Také znalost českého jazyka se ukázala jako výhoda při hledání práce. Celkem 515 respondentů uvedlo, že umí česky (12 %). Mezi těmito respondenty je podíl těch, kteří deklarovali, že mají zaměstnání, přibližně o 60 % vyšší než u těch, kteří uvedli, že česky neumějí (51 % oproti 32 %).

Graf 5: Průměrný počet dní strávených v Česku podle zaměstnaneckého statusu respondentů

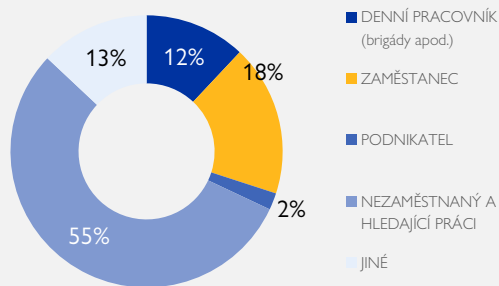

VZDĚLÁNÍ

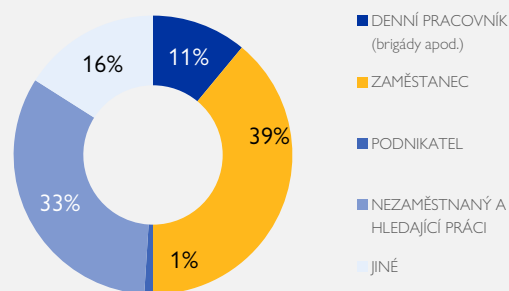
Podíl vysokoškolsky vzdělaných uprchlíků z Ukrajiny je mezi respondenty velmi vysoký, 49 % respondentů uvedlo, že dosáhlo vysokoškolského nebo vyššího vzdělání. Třicet procent rovněž uvedlo, že absolvovalo odborné vzdělávání a školení. Pouze 20 procent respondentů uvedlo, že dosáhli postsekundárního (neterciárního) vzdělání (5 %) nebo nižšího než středoškolského vzdělání (15 %).

Pokud jde o obor studia v případě osob se středoškolským nebo vyšším vzděláním, respondenti nejčastěji uváděli tyto obory: obchod, administrativa a právo (21 %), strojírenství, výroba a stavebnictví (14 %), všeobecné programy a kvalifikace (11 %), služby (11 %) a zdravotnictví a sociální péče (9 %).

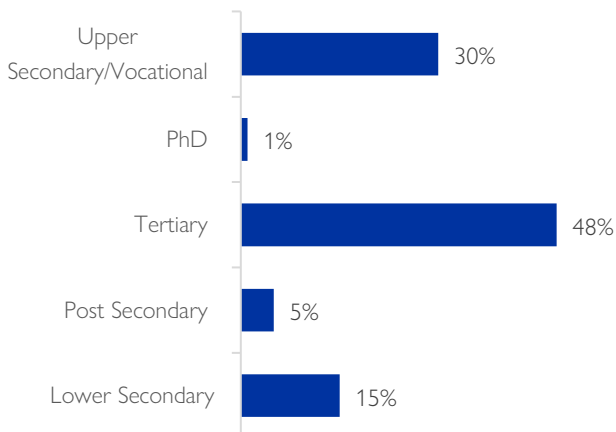
Graf 6: Respondenti neovládající češtinu

Graf 7: Respondenti hovořící česky

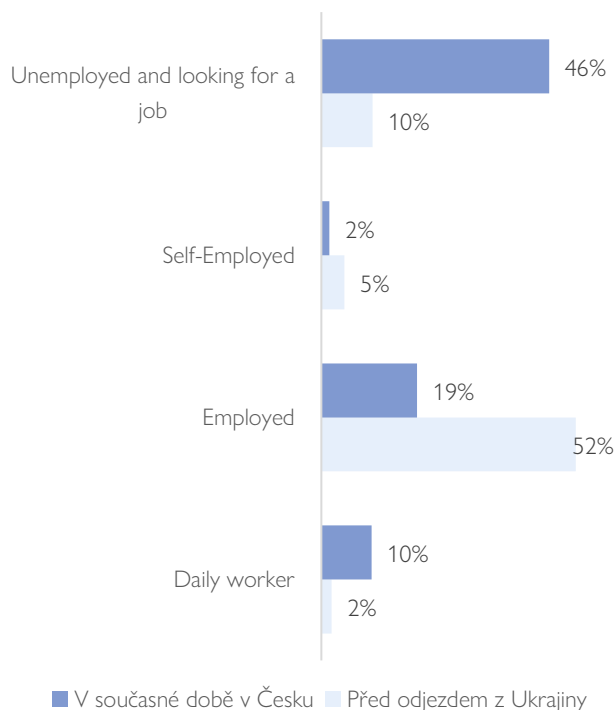
Graf 8: Dosažené vzdělání

S ohledem na jejich současný zaměstnanecký status v Česku, 46 % respondentů uvedlo, že je nezaměstnaných a hledá práci (zatímco na Ukrajině to bylo pouze 8 %), 8 % bylo nezaměstnaných a práci nehledalo, 19 % bylo zaměstnaných, 10 % pracujících formou brigád apod., 11 % bylo v důchodu, 2 % byli samostatně výdělečně činní, 3 % byli studenti a 1 % nevědělo nebo neodpovědělo. To znamená, že 31 procent respondentů bylo v Česku zaměstnaných, pracujících formou brigád nebo samostatně výdělečně činných (zatímco na Ukrajině to bylo 58 procent).

Z těch, kteří na Ukrajině pracovali, má v Česku práci necelá polovina (43 %), z nich 27 % je zaměstnaných, 13 % "denních pracovníků" a 3 % jsou samostatně výdělečně činní. Na druhou stranu je třeba říci, že někteří z respondentů, kteří během pobytu na Ukrajině nepracovali, ať už proto, že byli studenti, důchodci, nezaměstnaní nebo měli jiný důvod (péče o děti), v Česku pracují nebo práci hledají. V případě studentů např. pouze 33 % z těch, kteří během pobytu na Ukrajině studovali, studuje i nyní. Zbytek z nich buď pracuje (21 %), nebo si práci hledá (43 %), zbývající (2 %) jsou nezaměstnaní a práci si nehledají.

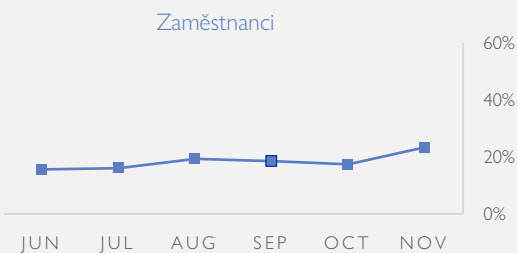
Graf 9: Zaměstnanecký status respondentů během pobytu na Ukrajině a v současnosti v Česku

VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI V ČASE OD ČERVNA DO PROSINCE 2022

Zaměstnanost respondentů se proměnila v čase a zatímco v prvních dvou měsících sběru dat (červen-červenec 2022) činil podíl respondentů, kteří byli zaměstnaní nebo pracovali formou brigád apod., 24 %, v posledních dvou měsících se jejich podíl zvýšil o více než 10 procent, přičemž v listopadu to bylo 36 procent a v prosinci 33

procent. Podíl respondentů, kteří byli nezaměstnaní (a hledali práci), se naopak snížil z v průměru 56 procent za první měsíce na v průměru 39 procent za poslední dva měsíce. Podíl osob samostatně výdělečně činných zůstává v čase stabilní.

Data dale ukazují, že na trhu práce jsou nejvíce "úspěšní" respondenti, kteří na Ukrajině pracovali jako "obsluha strojů a zařízení nebo montéři" (např. řidiči nákladních automobilů/autobusů, obsluha důlních/ gumárenských strojů. Práci v Česku má 62 % těchto respondentů - 49 % je zaměstnáno a 13 % pracuje formou bridád apod.

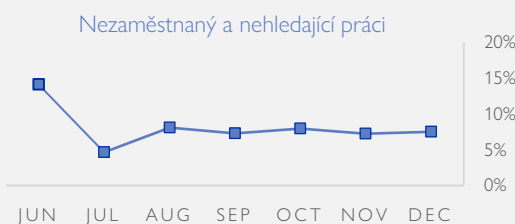
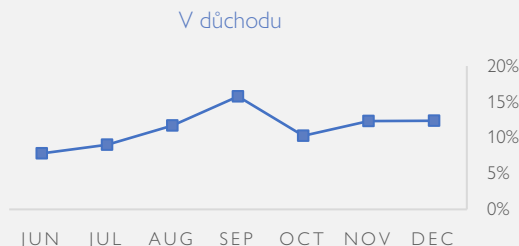
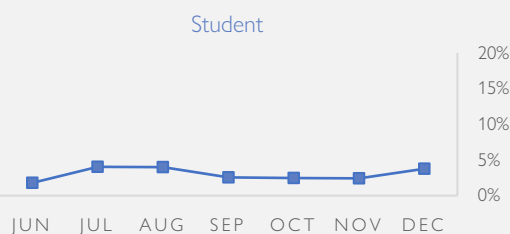
Respondenti, kteří v současnosti pracují v Česku, jsou velmi často překvalifikovaní. Zatímco většina respondentů (55 %) odpověděla, že zatímco na Ukrajině pracovali v nejkvalifikovanějších profesích (manažerské a odborné pozice), v Česku nejčastěji (v 59 % případů) pracují na nejméně kvalifikovaných pozicích (manuální pracovníci a

nekvalifikované a pomocné profese). Mezi respondenty, kteří na Ukrajině pracovali na vysoce kvalifikovaných pozicích manažerů a odborníků, bylo v době rozhovoru 55 % nezaměstnaných. Z těch, kteří byli v době šetření zaměstnaní, 44 procent deklarovalo, že v Česku pracuje na stejně kvalifikovaných pozicích. Ve 32 procentech případů tito respondenti pracují na nízkokvalifikovaných pozicích jako dělníci u strojů a zařízení (20 %), v základních profesích (19 %) nebo jako řemeslníci či kvalifikovaní pracovníci v zemědělství (2 %) nebo jako dělníci, pomocní pracovníci (8 %).

VÝVOJ OSTATNÍCH STAVŮ ZAMĚSTNANOSTI V ČASE OD ČERVNA DO PROSINCE 2022

Podíl respondentů, kteří studovali během pobytu v Česku, je celkově velmi nízký. Je to dáno i tím, že řada respondentů, kteří na Ukrajině studovali, v Česku nestuduje (viz předchozí strana). Jejich podíl zůstává v průběhu času poměrně stabilní (2 % a 4 %). Podíl respondentů, kteří byli nezaměstnaní a nehledali si práci

po prvním měsíci výrazně poklesl (ze 14 % na 5 % v červenci), v srpnu pak mírně vzrostl a zůstal stabilní až do prosince. Podíl důchodců se zvýšil z 8 % v červnu na 16 % v září, poté začal opět klesat a v prosinci dosáhl 12 %.

NESPRAVEDLIVÉ ZACHÁZENÍ A VÝZVY BĚHEM CESTY

Přibližně 3 procenta vzorku (146 respondentů) uvedla, že se během pobytu v Česku setkala s nějakým druhem nespravedlivého nebo nerovného zacházení souvisejícího s aspekty, jako je národnost, etnický původ, pohlaví, sexualita nebo náboženství, zatímco 6 procent nevědělo jak odpovědět, 3 procenta neodpověděla a zbývajících 88 procent takové zkušenosti neuvádělo. Ve většině případů bylo špatné zacházení spojeno s nepřátelským postojem ze strany českých obyvatel, ale i ostatních Ukrajinců, kteří žili v Česku již před válkou*.

*Důležité je poznamenat, že používaný dotazník obsahuje pouze několik otázek týkajících se diskriminace, a proto (ale i z jiných důvodů) je pravděpodobné, že údaje o diskriminaci mohou být podhodnocené.

3 %

se setkali s nespravedlivým nebo nerovným zacházením

54 %

zažili střelbu nebo bombové útoky

POTŘEBY PŘI POBYTU V ČESKU

Všichni respondenti uvedli alespoň jednu potřebu ze seznamu 19 potřeb. Nejčastěji uváděnými potřebami za celé období sběru dat (duben-prosinec 2022) byly finanční podpora (77 %), zaměstnání/práce (61 %), jazykové kurzy (57 %), zdravotní služby (53 %) a léky (44 %). Mezi další častěji uváděné potřeby patřily obecné informace, vzdělávání/školení pro dospělé, dokumentace a registrace, právní poradenství a služby a zásobování potravinami/produkty. Ostatní potřeby se vyskytovaly méně často (<10 %).

Počet hlášených potřeb na respondenta byl vyšší u těch, kteří měli ve skupině alespoň jednu starší osobu (cca 5,6 potřeb na osobu oproti cca 4,6 potřebám na osobu).

Zatímco mezi osobami ve skupině bez starších osob nebo těmi, kteří jsou v Česku sami, se počty a míra potřeb příliš nelišily, v případě respondentů, kteří jsou ve skupině se staršími osobami, se byly halvní potřeby odlišné. Největší rozdíly lze pozorovat ohledně potřeb týkající se zdravotních služeb a léků, které uvedlo 82 % a 75 % osob se staršími osobami ve skupině (oproti 46 % a 34 % osob bez starších osob). Také potřeba obecných informací (68 % oproti 31 %) a finanční podpory byla naléhavější potřebou v případě těch se staršími osobami ve skupině (85 % oproti 74 %).

U respondentů, kteří měli děti, bylo možné pozorovat pouze malý rozdíl ve srovnání s respondenty bez dětí.

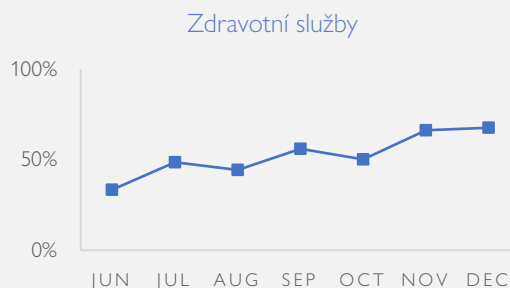
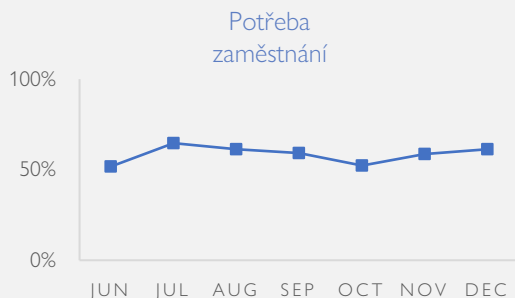
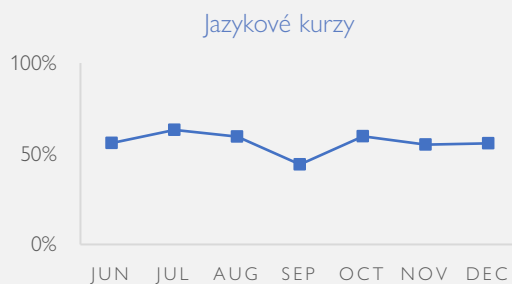
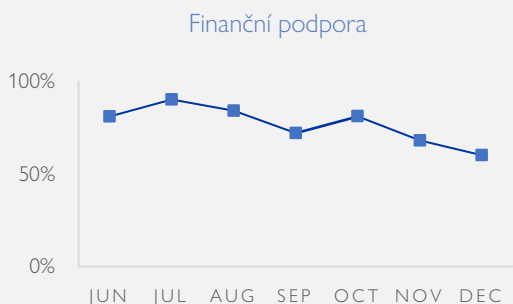
VÝVOJ POTŘEB V ČASE OD ČERVNA DO PROSINCE 2022

Podíl respondentů, kteří uvedli, že potřebují finanční podporu, byl v červnu přes 80 % a v červenci 90 %, v posledních měsících ale začal klesat až na 60 % v prosinci.

Co se týče potřeby zaměstnání, ta patří k nejstabilnějším, neboť v prvních dvou měsících ji uvedlo více než 58 % respondentů a v posledních dvou měsících 60 % z nich, a to i přesto, že celková zaměstnanost mírně vzrostla (jak ukazuje graf na předchozí straně).

Nejvýraznější změna v čase se týká potřeb v oblasti zdravotnických služeb, které začaly na relativně nízké úrovni (33 % v červnu) a v průběhu času se zvyšovaly. Od července se růst podílu respondentů uvádějících potřebu zdravotních služeb zrychlil a v prosinci dosáhl 68 %.

Podíl respondentů, kteří uvedli, že potřebují jazykový kurz, byl stabilní, s výjimkou září, kdy byl zaznamenán mírný pokles.

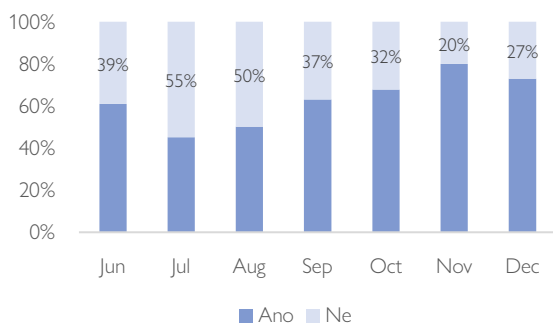

FINANČNÍ SITUACE

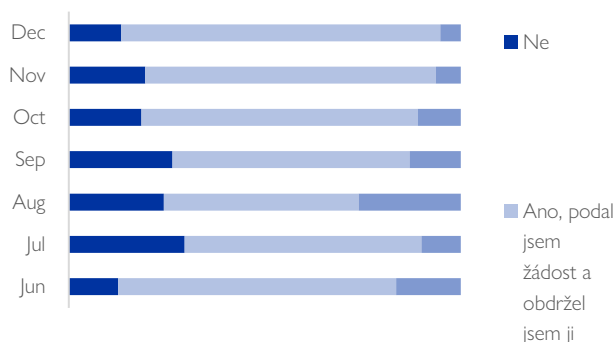
Pro získání představy o jejich finanční situaci byli respondenti dotazováni nejen na to, zda potřebují finanční podporu (předchozí strana), ale také na to, zda mají prostředky na pokrytí životních nákladů a zda požádali o humanitární příspěvek. Celkem 37 % respondentů uvedlo, že nemají finanční prostředky ani příjem na pokrytí životních nákladů. Ve 22 procentech případů se přitom

respondenti spoléhali pouze na peníze od úřadů. Toto číslo se v posledních dvou měsících roku 2022 zvýšilo na průměrných 24 procent. Pokud jde o žádost o humanitární příspěvek, celkově o něj požádalo 80 procent respondentů, přičemž v posledních třech měsících se tento počet mírně zvýšil.

Graf 10: Respondenti, kteří mají/nemají prostředky na pokrytí životních nákladů

Graf 11: Žádost o humanitární dávku

ZÁMĚRY A PLÁNY DO BUDOUCNA

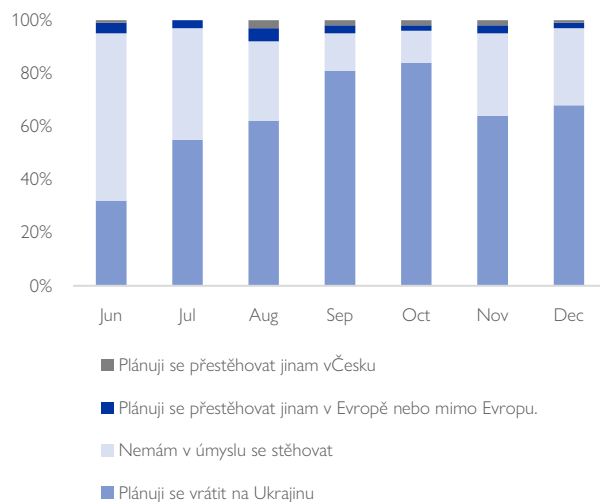
NÁVRAT NA UKRAJINU / SETRVÁNÍ V ČESKU

Většina respondentů uvedla, že se plánuje vrátit na Ukrajinu (65 %). Ostatní dotázaní se plánují přestěhovat jinam v Evropě nebo mimo Evropu (3 %). Třicet dva procent respondentů plánuje zůstat v Česku, i když v pěti procentech případů nikoliv na stejném místě*.

NÁVRAT NA UKRAJINU – STEJNÁ / JINÁ OBLAST

Velká většina (95 %) uprchlíků, kteří se hodlají vrátit na Ukrajinu, uvedla, že se chtějí vrátit do oblasti, jejich původního bydliště. Na rozdíl od většiny dotazovaných, záměr vrátit se do stejné oblasti, uvedlo pouze 20 % osob z Luhanské oblasti a 45 % osob pocházejících z Doněcké oblasti. Mezi těmi, kteří se plánovali vrátit do jiné oblasti, než ze které pocházeli, se většina chtěla přestěhovat do Kyjeva.

Graf 12: Záměr zůstat v Česku / vrátit se na Ukrajinu, vývoj v čase

* V prvním období sběru dat, nebyla do dotazníku zahrnuta možnost odpovědi "nevím", proto mohl být počet osob, které uvedly, že se chtějí vrátit na Ukrajinu, nadhodnocen.

32 %

Pobyt v hotelu/hostelu

31 %

Pronajatý byt/dům

30 %

 Byt bez placení
 nájemného

2 %

 Kolektivní
 ubytování

METODIKA

Displacement Tracking Matrix, DTM IOM je systém pro sledování a monitorování vysídlení a mobility obyvatelstva. Je navržen tak, aby pravidelně a systematicky zachycoval, zpracovával a šířil informace, které umožní lépe porozumět pohybu a vývoji potřeb vysídleného obyvatelstva, ať už na místě, nebo během cesty. Toto šetření je součástí aktivit IOM v rámci DTM, jejichž cílem je monitorovat vysídlení, záměry a nejnaléhavější potřeby uprchlíků z Ukrajiny, kteří od 24. února 2022 prchají do sousedních zemí a dalších evropských států.

Šetření je prováděno ve vybraných vstupních a tranzitních místech, registračních a přijímacích střediscích, která jsou nejčastěji využívána uprchlíky včetně státních příslušníků třetích zemí opouštějících Ukrajinu. V Česku je šetření realizováno v ukrajinštině a ruštině týmem tazatelů, vyškolených IOM DTM, pomocí mobilní aplikace. Rozhovory jsou anonymní a provádějí se individuálně, na základě informovaného souhlasu, pouze s osobami staršími 18 let.

Dotazník byl navržen tak, aby zachytil hlavní vzorce vysídlení uprchlíků jakékoli národnosti, kteří prchají z Ukrajiny v důsledku války. Zachycuje demografický profil respondentů a skupiny, se kterou případně cestují; zjišťuje záměry týkající se trvalého usídlení v Česku a zamýšlené cílové destinace a shromažďuje informace týkající se hlavních potřeb uprchlíků v okamžiku rozhovoru.

Šetření je prováděno na úřadech, v hotelech a ubytovnách, v hromadných přijímacích střediscích, na tranzitních/otevřených místech (nádraží, parky, ulice), na autobusovém/vlakovém nádraží, na letišti a na dalších místech, v dobrovolnických a komunitních/charitativních organizacích a integračních centrech nebo nevládních organizacích pomáhajících uprchlíkům a migrantům.

Údaje uvedené v tomto dokumentu jsou reprezentativní pro osoby dotazované v daném místě a v uvedeném časovém rámci. Údaje by proto neměly být zobecňovány tak, aby reprezentovaly celou populaci vysídlených osob mimo Ukrajinu.

DTM v České republice je štědře financován Úřadem pro obyvatelstvo, uprchlíky a migraci Ministerstva zahraničí USA.

VÍCE INFORMACÍ

IOM Czechia - <https://czechia.iom.int/>

IOM DTM Czechia - <https://displacement.iom.int/czechia>